

Integracja z pochodnej: Niech będzie dana funkcja $F(z)$ i jej pochodna $F'(z) = f(z)$. Całka:

$$\int_{z_0}^z f(\zeta) d\zeta = \int_{z_0}^z F'(\zeta) d\zeta = F(z) - F(z_0), \text{ przy czym } F'(z) = f(z),$$

na zasadzie poprzedniego. Jeśli i $F'(z) = f(z)$ więc:

$$F'(z) = F'(z) \quad \text{albo} \quad \{F(z) - F(z)\}' = 0$$

skąd: $F(z) - F(z) = C$ czyli $F(z) = F(z) + C$ i ostatecz-

nie: $\int_{z_0}^z F'(z) dz = F(z) - F(z_0)$, otrzymujemy wynik

taki jak przy zmiennej rzeczywistej.

Przykłady:

1) Niech $z = x + iy$; widzeliśmy że $(z^n)' = n z^{n-1}$

$$\text{więc} \quad \int_{z_0}^z z^n dz = \frac{z^{n+1}}{n+1} + C$$

$$2) \text{ Podobnie } \left\{ \frac{P(z)}{Q(z)} \right\}' = \frac{P'(z)Q(z) - P(z)Q'(z)}{Q^2(z)}$$

gdzie $P(z)$ i $Q(z)$ są wielomianami. A więc całka:

$$\int_{z_0}^z \frac{P'(z)Q(z) - P(z)Q'(z)}{Q^2(z)} dz = \frac{P(z)}{Q(z)} + C$$

W tym przykładzie należy brać pod uwagę obszar, w którym nie ma żadnych zer mianownika.

⊕!! Rozdział 9. Całka Cauchy'ego.

Niech funkcja $f(z)$ będzie regularna w obszarze D i niech C oznacza

drogę zamkniętą, której wszystkie punkty należą do obszaru D , t.j.m. każdy punkt krzywej C należy do obszaru regularności. Niech z oznacza dowolny punkt uewnętrzną krzywej C , a ζ punkt na samej krzywej C ; ζ jest więc zmienną całkowania. Trzeba udowodnić że:

$$\int_C \frac{f(\zeta)}{\zeta - z} d\zeta = 2\pi i f(z).$$

Funkcja $f(\zeta)$ jest funkcją regularną zmiennej, w obszarze D , ale funkcja: $\frac{f(\zeta)}{\zeta - z}$, t.j.m. funkcja podcałkowa, posiada jeden i tylko punkt nieregularności; jest nim p. $\zeta = z$, ponieważ wtedy mianownik staje się zerem; poratem mianownik i licznik są f. regularnymi.

Dłatego całka: $\int_C \varphi(\zeta) d\zeta$, gdzie $\varphi(\zeta) = \frac{f(\zeta)}{\zeta - z}$, może nie być równą zero.

Jej wartość jest jak udowodnimy: $2\pi i f(z)$;

Otożmy punkt z kołem γ o promieniu ρ , dowolnie małym (jest on w każdym razie tak mały, że koło γ znajduje się całkowicie uwnętrzną C). Wobec udowodnionej własności dróg II-jej kategorii:

$$\int_C \varphi(\zeta) d\zeta = \int_\gamma \varphi(\zeta) d\zeta$$

a więc aby otrzymać wartość:

$$I = \int_C \frac{f(\zeta)}{\zeta - z} d\zeta$$

wystarczy obliczyć także całkę wzdłuż koła γ .

Ponieważ funkcja $f(\zeta)$ jest w obszarze D ciągłą, więc do dowolnie małej liczby ε , można dobrać takie δ_ε , że gdy promień koła γ : $\rho < \delta_\varepsilon$ to $|\eta| < \varepsilon$ gdzie $\eta = f(\zeta) - f(z)$, albo $f(\zeta) = f(z) + \eta$

Podstawiając do naszej całki wartość $f(z)$ i pamiętając, że $f(z)$ jest przy całkowaniu stałe, otrzymamy wartość na I :

$$\bar{I} = \int_{\gamma} \frac{f(z)}{s-z} ds + \int_{\gamma} \frac{\eta}{s-z} ds = f(z) \int_{\gamma} \frac{ds}{s-z} + \bar{I}_1$$

$$\text{gdzie } \bar{I}_1 = \int_{\gamma} \frac{\eta}{s-z} ds$$

Ale całka $\int_{\gamma} \frac{ds}{s-z} = 2\pi i$ ponieważ równa się ona znanej całce: $\int_{\gamma} \frac{ds}{s}$ szlakowi koła otaczającego punkt początkowy, o ile nie przekonacie przez przesunięcie układu współrzędnych, a więc:

$$\bar{I} = 2\pi i f(z) + \bar{I}_1$$

Udowodnimy teraz, że $\bar{I}_1 = 0$; \bar{I}_1 ma wartość niezależną od promienia koła γ , bo $\bar{I}_1 = \bar{I} - 2\pi i f(z)$, a oba wyrazy prawej strony nie zależą od ρ . Stosując do całki \bar{I}_1 znane twierdzenie: gdy $|f(z)| < M$ to $|\int_{\gamma} f(z) dz| < M$ gdzie l oznacza długość drogi całkowania, i kładąc: $\eta(s) = \frac{\eta(s)}{s-z}$ mamy:

$$|\bar{I}_1| < \frac{\varepsilon}{\rho} 2\pi \rho; \text{ ponieważ } \left| \frac{\eta}{s-z} \right| < \frac{\varepsilon}{\rho}, \text{ a więc } |\bar{I}_1| < \varepsilon 2\pi.$$

Ponieważ jednak ε jest l. dodatnią dowolnie małą, a \bar{I}_1 jest stałe, więc $\bar{I}_1 = 0$; wobec tego:

$$\bar{I} = \int_{\gamma} \frac{f(s)}{s-z} ds = 2\pi i f(z)$$

Wzór powyższy można napisać w postaci:

$$(1) \quad f(z) = \frac{1}{2\pi i} \int_{\gamma} \frac{f(s)}{s-z} ds$$

W tej postaci wzór (1) przedstawia pewną zasadniczą własność badanej przez nas klasy funkcji analitycznych, albowiem za pomocą tego wzoru powiązane są wartości, które przybie-

ra funkcji na drodze C z wartościami, które przybiera wewnątrz, uten sposób, że jeśli znamy wartości na krzywej, to przez to określona jest jej wartość w każdym p. wewnętrzny.

Uwaga: w warze (H) punkt z musi leżeć wewnątrz krzywej C ; gdybyśmy nie mieli wartości odpowiadającej p. zewnętrznemu to uzyskacie całka:

$\int_C \frac{f(s)}{s-z} ds$ równałaby się zero, ponieważ funkcja podcałkowa: $f(s)$, byłaby regularna wewnątrz krzywej C . Gdy punkt z leży na samej krzywej to całka powyższa traci sens. Wartość naszej całki jest więc funkcją, na ogół nieciągłą zmiennej z .

Ze warze (H) można wyprowadzić wnioski o istnienie pochodnych wyciek. Wiedząc funkcję regularnej otrzymać dla nich proste wzory. W tym celu udowodnimy następujący lemat (twierdzenie pomocnicze).

Lemat:

Niech L oznacza drogę łączącą punkty z_0 i z_1 ; w przypadku nieogólnym L może być identyczne z z_0 (krzywa zamknięta). Niech będzie dana funkcja $\varphi(s)$, zmiennej s , gdzie s przyjmuje wartości odpowiadające punktom na drodze L . O funkcji $\varphi(s)$ zakładamy, że jest ciągła na krzywej L . Niech z oznacza dowolny punkt obszaru, nie należący jednak do drogi L . Utwórzmy całkę:

$$\int_{z_0}^z \frac{\varphi(s)}{s-z} ds$$

(Ponieważ L jest ustalone, więc całka zależy jedynie od punktu z i jest funkcją jednoznacznie określoną od z , którą oznaczamy:

$$(I) \quad \int_{z_0}^z \frac{\varphi(s)}{s-z} ds = F(z)$$

Udowodnimy, że funkcja $F(z)$ jest ciągła w punkcie z (nie należącym do L !).

W tym celu utwórzmy różnicę:

$|F(z') - F(z)| = \left| \int \left\{ \frac{\varphi(s)}{s-z'} - \frac{\varphi(s)}{s-z} \right\} ds \right| = \left| \int \varphi(s) \frac{z'-z}{(s-z')(s-z)} ds \right|$, gdzie z' oznacza punkt należący do otoczenia punktu z , ale nie należący do L ; oznaczmy przez λ długość drogi L . Z założenia mamy:

$|\varphi(s)| < M$ to $\varphi(s)$ jest funkcją ciągłą.

Określmy przez λ najmniejszą odległość między punktami s i z (λ istnieje, bo zbiór punktów na drodze L jest domknięty).

Jeśli punkty z' i z są tak bliskie sobie, że $|z'-z| < \frac{\lambda}{2}$, to będziemy mieli:

$$|s-z'| > \frac{\lambda}{2}, \text{ a } |s-z| > \frac{\lambda}{2} \text{ a więc:}$$

$$\left| \frac{\varphi(s)}{(s-z')(s-z)} \right| < \frac{2M}{\lambda^2}, \text{ skąd na mocy znanego twierdzenia znajdziemy: } |F(z') - F(z)| < |z'-z| \frac{2M\lambda}{\lambda^2};$$

Jeśli teraz założymy że: $|z'-z| < \frac{\varepsilon \lambda^2}{2M\lambda}$, to otrzymamy:

$$\frac{|F(z') - F(z)|}{\varepsilon} < \varepsilon, \text{ co oznacza, że wartość całki}$$

$\int \frac{\varphi(s)}{s-z} ds$ jest funkcją $F(z)$ ciągłą, zmiennej z , bo przecież warunkiem jest, że: $|z'-z| < \frac{\varepsilon \lambda^2}{2M\lambda}$, to $|F(z') - F(z)| < \varepsilon$, jest warunkiem ciągłości.

Udowodnimy teraz, że funkcja $F(z)$ ma pochodną, której wartość jest:

$$(2) \quad F'(z) = \int \frac{\varphi(s)}{(s-z)^2} ds.$$

Zanimi wzoru (2) udowodnimy równoważną mu nierówność:

$$(3) \quad \left| \frac{F(z+\Delta z) - F(z)}{\Delta z} - \int \frac{\varphi(s)}{(s-z)^2} ds \right| < \varepsilon, \text{ o ile tylko } |\Delta z| < \delta_\varepsilon$$

Do równicy po lewej stronie nierówności (3) podstawiemy wartość: $F(z) = \int \frac{\varphi(s)}{s-z} ds$,
i również to nazwijmy r . Otrzymamy:

$$r = \left| \frac{\int \frac{\varphi(s) ds}{s-(2+\Delta z)} - \int \frac{\varphi(s) ds}{s-2} - \int \frac{\varphi(s) ds}{(s-2)^2} \right| = \frac{1}{|\Delta z|} \left| \int \varphi(s) \left\{ \frac{1}{s-(2+\Delta z)} - \frac{1}{s-2} - \frac{\Delta z}{(s-2)^2} \right\} ds \right| =$$

$$= \frac{1}{|\Delta z|} \left| \int \varphi(s) \frac{(s-2)^2 - (s-2)(s-2-\Delta z) - \Delta z(s-2-\Delta z)}{[s-(2+\Delta z)](s-2)^2} ds \right| =$$

$$= \frac{1}{|\Delta z|} \left| \int \varphi(s) \frac{(s-2)\{s-2-s+2+\Delta z\} - \Delta z(s-2-\Delta z)}{[s-(2+\Delta z)](s-2)^2} ds \right| =$$

$$= \frac{1}{|\Delta z|} \left| \int \varphi(s) \frac{\Delta z(s-2-s+2+\Delta z)}{[s-(2+\Delta z)](s-2)^2} ds \right| = |\Delta z| \left| \int \frac{\varphi(s) ds}{[s-(2+\Delta z)](s-2)^2} \right|;$$

Czynnik Δz jest nieskończenie mały; z założenia wiemy że $|\varphi(s)| < M$; skoroż minimum odległości między punktami s i punktem 2 , tak że $|s-2| > h$; założymy, że przyrost Δz oprócz warunku $|\Delta z| < \delta_2$ spełnia jeszcze warunki: $|\Delta z| < \frac{h}{2}$; wtedy zachodzi nierówność: $|s-(2+\Delta z)| > \frac{h}{2}$, a stąd mamy ograniczenie na całkę:

$$\left| \int \frac{\varphi(s) ds}{[s-(2+\Delta z)](s-2)^2} \right| < \frac{2M}{h^2} l;$$

Nobee tego: $r = \frac{F(2+\Delta z) - F(2)}{\Delta z} - \int \frac{\varphi(s)}{(s-2)^2} ds < \Delta z M_1$, gdzie $M_1 = \frac{2M}{h^2}$

Jeśli $\Delta z \rightarrow 0$ to $r \rightarrow 0$; ponieważ zaś też gdy $\Delta z \rightarrow 0$ to $\frac{F(2+\Delta z) - F(2)}{\Delta z} \rightarrow F'(2)$,
a z drugiej strony: $\frac{F(2+\Delta z) - F(2)}{\Delta z} \rightarrow \int \frac{\varphi(s)}{(s-2)^2} ds$,

więc uobt: $(2) \quad \underline{F'(2) = \int \frac{\varphi(s)}{(s-2)^2} ds}$, jest udowodniony.

Ta pochodna $F'(z)$ ma swoje pochodną, bo napisujemy wzór (2) w kształcie (2').

$$(2') F'(z) = \int \frac{\gamma(s)}{s-2} ds, \text{ gdzie } \gamma(s) = \frac{\eta(s)}{s-2},$$

widzimy analogję tej całki do całki, z której wynika.

Aby uzyskać wzór na drugą pochodną:

$$(4) F''(z) = 2 \int \frac{\eta(s)}{(s-2)^3} ds$$

udowodnimy równość mu nierówność:

$$r_1 = \left| \frac{F'(z+\Delta z) - F'(z)}{\Delta z} - 2 \int \frac{\eta(s)}{(s-2)^3} ds \right| < \varepsilon, \text{ o ile } |\Delta z| < \delta_\varepsilon$$

Wyrażenie będzie uproszczone identyczne z poprzednim (oczywiście przy poprzednich założeniach).

$$r_1 = \left| \frac{\int \frac{\eta(s) ds}{(s-2-\Delta z)^2} - \int \frac{\eta(s) ds}{(s-2)^2}}{\Delta z} - \int \frac{2\eta(s)}{(s-2)^3} ds \right| = \frac{1}{|\Delta z|} \left| \int \eta(s) \frac{(s-2)^2(s-2-\Delta z)^2(s-2) - 2(s-2-\Delta z)^3\Delta z}{(s-2-\Delta z)^2(s-2)^3} ds \right|$$

Obliczmy licznik ułamka pod znakiem całki; jest on równy:

$$(s-2)^2(s-2-\Delta z)^2(s-2)+\Delta z^2 = (s-2)^3 - \{ (s-2)^2 - 2(s-2)\Delta z + \Delta z^2 \} (s-2) + \Delta z^2 = \\ = (s-2)^3 - (s-2)^3 + 2(s-2)^2\Delta z - 2(s-2)\Delta z^2 - \Delta z^2(s-2) + \Delta z^2 = 3\Delta z^2(s-2) - 2\Delta z^3$$

Wobec tego wartość różnicy r_1 jest:

$$r_1 = \frac{\Delta z^2}{|\Delta z|} \left| \int \eta(s) \frac{3(s-2) - 2\Delta z}{(s-2-\Delta z)^2(s-2)^3} ds \right| = |\Delta z| \left| \int \eta(s) \frac{3(s-2) - 2\Delta z}{(s-2-\Delta z)^2(s-2)^3} ds \right|$$

$$\text{Ale } \left| \int \eta(s) \frac{3(s-2) - 2\Delta z}{(s-2-\Delta z)^2(s-2)^3} ds \right| < \frac{M 4 \pi l}{(\frac{1}{2})^2 \pi^3}, \text{ t.j.}, \text{ je wartość całki jest skończona, a je } \Delta z \text{ jest}$$

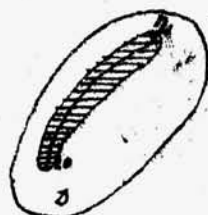
wystarczanie małe, więc też i r_1 jest wystarczanie małe, czyli wzór:

$$(4) F''(z) = 2 \int \frac{\eta(s)}{(s-2)^3} ds \text{ jest udowodniony.}$$

Przebiega więc w oery, że wzór (4) można otrzymać ze wzoru (2), przez różniczkowanie względem z pod znakiem całki (reguła Leibnits'a). Tym sposobem, metodą indukcji, dojdziemy do wzoru ogólnego:

$$(5) F^{(n)}(z) = n! \int \frac{f(\zeta)}{(\zeta - z)^{n+1}} d\zeta \quad \text{dla } n = 1, 2, 3, \dots$$

Widzimy więc, że funkcja $F(z)$ określona równaniem (I), posiada pochodne wszystkich rzędów wszędzie z wyjątkiem linii L , a więc jest regularna wszędzie poza L . Możemy tę krogę L otoczyć inną krogę, zamkniętą, „krogę ochronną”; wtedy poza pasem, utworzonym przez tę krogę, funkcja $F(z)$ jest regularna.

Z rozważań naszych możemy wyciągnąć b. ważne wnioski: Jeżeli funkcja jest regularna, to posiada pochodne wszystkich rzędów. Niech $f(z)$ będzie regularna w obszarze D ; t.j. w nim będzie określona (jednoznacznie), ciągła i posiada pochodna tego rzędu. Weźmy wewnątrz D taką krogę C , żeby punkt z był uwnętrz niej. Ułożymy $f(z) \equiv \varphi(z)$ i linję C z linją L . Funkcja $f(z)$ spełnia warunki ciągłości jakie spełniała f , $\varphi(z)$, a więc:

$$(i') \int_C \frac{f(\zeta)}{\zeta - z} d\zeta = F'(z)$$

Określona w ten sposób funkcja $F(z)$, posiada na zasadzie poprzednich rozważań pochodne wszystkich rzędów:

$$F^{(n)}(z) = n! \int_C \frac{f(\zeta)}{(\zeta - z)^{n+1}} d\zeta$$

Ale na mocy zasadniczego twierdzenia tego rozdziału, twierdzenia o miarze Cauchy'go mamy:

$$F(z) = 2\pi i f(z),$$

$$i \quad F^{(n)}(z) = 2\pi i f^{(n)}(z) \quad \text{skąd}$$

$$f^{(n)}(z) = \frac{n!}{2\pi i} \int_C \frac{f(\zeta)}{(\zeta-z)^{n+1}} d\zeta$$

Udowodniona tu własność odróżnia funkcję analityczną od funkcji w niej nieerywistej, które niekoniecznie musiałyby mieć pochodne wszystkich rzędów, choć miałyby pierwiastki.

Odwroćenie twierdzenia zasadniczego Cauchy'ego

Zasadnicze twierdzenie Cauchy'ego mówiło, iż cała wartość linii zamkniętej I-jej kategorii, należącej do obszaru regularności funkcji podcałkowej równa się zero. Udowodnimy twierdzenie odwrotne do tego twierdzenia:

Zakładamy, że w obszarze jednoczynny z funkcją $f(z)$ jest określona i ciągła, że $\int_C f(z) dz = 0$ (gdzie C dowolna krzywa zamknięta), a postawimy sobie pytanie, czy wtedy funkcja $f(z)$ jest regularna.

W tym celu udowodnimy że posiada pochodną wszystkich rzędów.

Stądże: $\int_C f(z) dz = 0$, wynika że: $\oint_{\gamma_0} f(z) dz = \oint_{\gamma_1} f(z) dz = F'(z)$

t.j. że wartości całki nie zależą od drogi całkowania. Łatwo dowiedzieć że $F(z)$ jest regularne, gdyż możemy udowodnić że:

$$F'(z) = f(z)$$

W rzeczy samej: z równania (6) wynika, że:

$$\frac{F(z+\Delta z) - F(z)}{\Delta z} = \frac{1}{\Delta z} \int_z^{z+\Delta z} f(\zeta) d\zeta$$

$$\left| \frac{F(z+\Delta z) - F(z)}{\Delta z} - f(z) \right| = \left| \frac{1}{\Delta z} \int_z^{z+\Delta z} f(\zeta) d\zeta - \frac{1}{\Delta z} \int_z^{z+\Delta z} f(z) d\zeta \right| = \left| \frac{1}{\Delta z} \int_z^{z+\Delta z} [f(\zeta) - f(z)] d\zeta \right| < \frac{1}{|\Delta z|} \epsilon$$

to jak wiemy, jeśli $|\Delta z| < \delta_\epsilon$ to $|f(\zeta) - f(z)| < \epsilon$, a długości drogi całkowania jest $|\Delta z|$, gdyż z racji, że wartości całki nie zależą od drogi całkowania, my ją po prostu. Jeśli przyrost zmiennej z , $|\Delta z| \rightarrow 0$, to

$$\left| \frac{F(z+\Delta z) - F(z)}{\Delta z} - f(z) \right| < \varepsilon, \text{ a więc } \frac{F(z+\Delta z) - F(z)}{\Delta z} \rightarrow f(z), \text{ o ile}$$

$\Delta z \rightarrow 0$, ale to oznacza jeszcze że: $F'(z) = f(z)$

Widzimy więc że $F(z)$ jest regularna, ponieważ spełnia 3-y warunek Cauchy'go: jest określona, ciągła i ma pochodną tego rodzaju. Wiemy jednak z poprzedniego twierdzenia, że jeżeli funkcja $F(z)$ jest regularna, to ma pochodne wszystkich rzędów, t.j. istnieje pochodna od $F'(z) = f(z)$; jest więc: $F''(z) = f'(z)$. A zatem i funkcja $f(z)$ jest regularna, bo ma pochodną tego rodzaju (po prostu 2-a warunki regularności były spełnione). Nane twierdzenie jest udowodnione.

⊕ Rozdział 10: Ciągi i szeregi funkcji zmiennej zespolonej.

Obszar zbieżności. Przypuścimy, że dany jest ciąg funkcji:

$$(1) f_1(z), f_2(z), f_3(z), \dots, f_n(z), \dots$$

Ciągowi temu odpowiada szereg:

$$(2) f_1(z) + \{f_2(z) - f_1(z)\} + \{f_3(z) - f_2(z)\} + \dots + \{f_n(z) - f_{n-1}(z)\} + \dots$$

Jeżeli dla pewnych wartości z , ciąg (1) dąży do pewnej granicy $f(z)$, to i szereg (2) jest zbieżny i suma jego jest $f(z)$. Możliwe są dwa wypadki:

- 1) Ciąg (1) może być rozbieżny dla wszystkich wartości z i
- 2) Ciąg (1) może być zbieżny dla pewnych wartości z .

Możemy mówić o zbiorze Z punktów zbieżności ciągu (1). Jeżeli punkt z należy do tego zbioru, to ciąg jest zbieżny; jeżeli nie należy, to ciąg jest rozbieżny.

W przypadkach, które będziemy się zajmowali, punkty zbieżności będą tworzyły pewne continua i wtedy będziemy mówili o obszarach zbież-